

Pelastusrikkomuksen perusteet

Pelastusrikkomuksen vähäinen käyttö ja sen syyt

Maarit Salonen

Pelastusalan päällystötutkinto-opiskelija AMKN18

Esityksen sisältö

- Opinnäytetyön tausta ja tarkoitus
- Aineiston hankinta
- Pelastusrikkomuksen taustoittaminen
- Keskeisimmät tulokset
- Johtopäätökset

Opinnäytetyön tausta ja tarkoitus

- Opinnäytetyö on osa Pelastusopiston TKI-palveluiden Pelastuslaitosten ilmoitusmenettelyjen ja yhteistyöryhmien kehittämishanketta.
- Tarkoituksena oli selvittää, miksi pelastusrikkomusta on sovellettu erittäin vähän.
- Lähtökohtana oli ymmärtää pelastusrikkomuksen tarkoitus, selvittää pelastusrikkomuksen soveltamisen ongelmakohdat, olennaisimmat soveltamistilanteet ja se, miten pelastusrikkomus toteutuu käytännössä.
- Lisäksi selvitettiin yleisimmät pelastusrikkomuslajit ja niiden mahdolliset soveltamisalat.
- Rajattiin ulkopuolelle pelastuslaitosten tarkastus- ja valvontatoiminta
- Näkökulma siinä, että 106 § on tarkoitettu lähtökohtaisesti pelastustoiminnan puolelle työkaluksi

Aineiston hankinta

- Pelastuslaki ja edeltävät lait Suomessa, rikoslaki, Ruotsin, Norjan ja Viron pelastuslakia lähimmin vastaavat lait.
- Haastattelut: SM:n pelastusosaston lainesivalmistelijat pelastusylitarkastaja Veli-Pekka Hautamäki, yli-insinööri Jaana Rajakko ja neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi, Poliisihallituksen poliisitarkastaja Antti Leppilähti, vanhempi konstaapeli Ville Jyränti Lounais-Suomen poliisilaitos.
- Sähköpostitiedustelut: Pelastusylitarkastaja Mira Leinonen Etelä-Suomen AVI, valtakunnansyyttäjän toimisto.
- Aineistopoiminnat: poliisiasiaain tietojärjestelmä (Patja) ja PRONTO.
- Pelastuslaitoksille suunnattu Webropol-kysely Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston kautta.

Pelastusrikkomuksen taustoittaminen

- Rikosoikeudessa rikkomukselle ei ole määrittelyä juridisena käsitteenä, vaan rikkomus on vähäinen rikos.
- Rikkomukset koskevat ennemminkin erityisalojen lakien ja asetusten vastaisia vähäisempiä tekoja.
- Rikkomuksia löytyy esim. tieliikennelaista, metsästyslaista, luonnonsuojelulaista, työturvallisuuslaista, tavaramerkkilaista, tupakkalaista.
- Pelastusrikkomus on toissijainen rangaistussäädös.
- Pelastusrikkomus on tullut ensimmäisen kerran pelastustoimilakiin 561/1999.
- Pelastuslain 106 § tarkoitettu työkaluksi, kun korjausmääräystä ei voi käyttää.
- Pelastuslain noudattamista valvovat pelastusviranomaiset, ei poliisi.

Keskeisimmät tulokset

Kirjatut tapaukset	2018	2019
PRONTOSSA rakennuspalovaarat kpl	3296	3127
Joista kirjaukset kriteereillä: Ihmisen toiminta/Tuottamuksellinen/Keittiö	550	533
Joista poliisille ilmoitettu (kpl)	59	111

- Mahdollisuus soveltaa 106 §:ää paremmin?
- Patjaan kirjattujen pelastusrikkomusten määrät suhteessa PRONTO-kirjauksiin?

Taulukko 1 Pelastusrikkomuksina kirjattujen ilmoitusten määrät poliisilaitoksittain (Patja)

Poliisilaitos	2018	2019	Pelastusrikkomuksina kirjatut yhteensä
Helsingin poliisilaitos	4	14	18
Hämeen poliisilaitos	2	11	13
Itä-Suomen poliisilaitos	2	5	7
Itä-Uudenmaan poliisilaitos	4	6	10
Kaakkois-Suomen poliisilaitos	5	8	13
Lapin poliisilaitos	2	2	4
Lounais-Suomen poliisilaitos	17	19	36
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos	2	4	6
Oulun poliisilaitos	4	6	10
Pohjanmaan poliisilaitos	8	9	17
Sisä-Suomen poliisilaitos	11	25	36
Ahvenanmaan Patja-kirjaukset jätetty ulkopuolelle Kaikki yhteensä	61	109	170

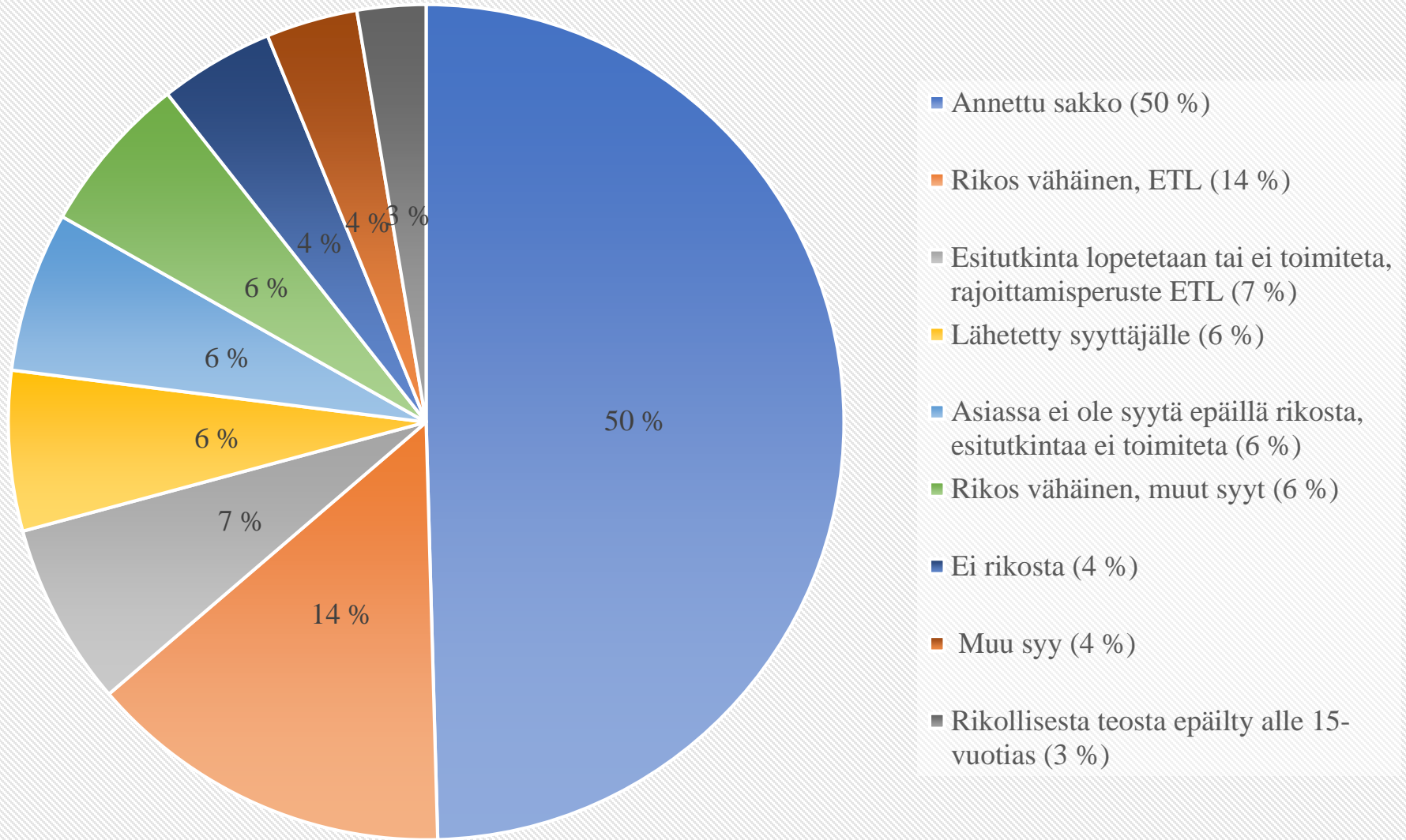
- Patja-aineisto tapauksista, joissa tekoajankohta oli 2018-2019
- 134 kirjatussa tapauksessa pelastusrikkomus oli ainoa nimike
- Poliisi esitutkintaviranomainen, velvollisuus esitutkinlain mukaan käsitellä kaikki ilmoitukset

Taulukko 2 Ilmoitetut pelastusrikkomuslajit vuosittain (Patja)

Pelastusrikkomuksen laji (pelastuslain 106 § kohta)	2018	2019	Yhteensä
2) Huolellisuusvelvollisuus	4	23	27
3) Avotulenteko	46	59	105
6) Rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus	1	0	1
7) Rakennusten uloskäytävät	0	3	3
8) Kiinteistöjen pelastustiet	6	10	16
9) Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma	4	13	17
Kirjattu pelastusrikkomuksena, muttei toteuta mitään kohtaa	0	1	1
Kaikki ilmoitetut yhteensä	61	109	170

Poliisitutkinnan tapauspäätösten jakauma vuosina 2018-2019, n=113

- Tapauspäätös 113 tapauksessa, avoimena 25 tapausta ja keskeytetty 32 tapausta

Taulukko 3 Tahot, mistä aloite tullut poliisin tutkintaan (Patja)

Mistä aloite tutkintaan	2018	2019	Yhteensä
Pelastuslaitokselta pelastustoiminnan yhteydessä	19	45	64
Poliisin hälytystoiminnan yhteydessä	13	16	29
Pelastuslaitokselta valvontatoiminnan yhteydessä	3	10	13
Poliisin valvontatoiminnan yhteydessä	3	7	10
Taloyhtiön osakkaan kautta	3	4	7
Isännöitsijän kautta	0	6	6
Omistajan kautta	3	2	5
Naapurin kautta	2	1	3
Toiminnanharjoittajan kautta	1	1	2
Asianosainen	0	1	1
Palotähystyslento	0	1	1
Ulkopuolisen, ohikulkijan kautta	0	1	1
Ei käy ilmoituksesta selville	14	14	28

Taulukko 4 Haasteellisiksi koetut pelastuslain 106 §:n kohdat (Webropol-kysely)

Pelastuslaki 379/2011 106 § kohdat	Haasteet
1) Yleisen toimintavelvollisuuden laiminlyönti	-
2) Huolellisuusvelvollisuuden olennainen laiminlyönti	Soveltaminen eri ryhmille
3) Avotulen tekokiellon rikkominen	Tulkinta
4) Kulotuksen valvonnan laiminlyönti	Tulkinta
5) Kulotuksen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti	Tulkinta
6) Rakennusten palo- tai poistumisturvallisuusvaatimusten noudattamatta jättäminen	-
7) Rakennusten uloskäytäviin liittyvien velvollisuuksien laiminlyönti	Tulkinta oikeuksista
8) Pelastusteihin liittyvien velvollisuuksien laiminlyönti	Tulkinta oikeuksista
9) Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman toimittamisen laiminlyönti	Poliisilla ilmoitusaika 5 pv
10) Turvetuotannon keskeyttämisen laiminlyönti	-
11) Pelastustoimintaan osallistumisen laiminlyönti	-
12) Palo- tai onnettomuuspaikalta poistumiskiellon rikkominen	-
13) Nuohoustodistuksessa vikojen ja puutteiden mainitsemisen laiminlyönti	-
14) Tulisijojen tai savuhormien vakavien vikojen ilmoitusvelvollisuuden laiminlyönti pelastuslaitokselle	Nuohous vapautunut
15) Pelastuslaitoksen valvontatehtävän mukaisten asiakirjojen esittämisen laiminlyönti	-

Muita haasteita:

- Pelastusrikkomus ei ole vähäisenä rangaistava, pelastusviranomaisten arvioitava teon vähäisyys tahallisuuden ja tuottamuksellisuuden lisäksi ennen ilmoittamista poliisille
- Ilmoittaminen keskitetty joissakin pelastuslaitoksissa tilannekeskukseen tai palomestareille: hyvää on tasalaatuisuus ja yhtenäinen linjaus, resurssiongelmat ja pelastusrikkomusten riittämätön tunnistamistaso toivat haasteita keskitettyyn ilmoittamiseen
- Pelastusrikkomus marginaaliryhmä poliisissakin, kun tietoa on hyvin vähän
- Poliisilaitoksen alueelle voi kuulua useampi pelastuslaitos, joiden toimintamallit eroavat toisistaan, esim. Itä-Suomen poliisilaitos ja Oulun poliisilaitos
- Poliisiviranomaiset tarvitsevat kattavan ja yksiselitteisen ensiarvioinnin valvovalta viranomaiselta

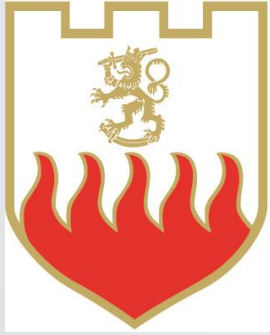
- Patja- ja PRONTO-aineiston vertailu huolellisuusvelvollisuuden laiminlyönnin osalta, kun kyseessä tuottamuksellinen toiminta.
- Tarkastelussa yhteys Arvio tahallisuudesta, Ilmoitus poliisille ja Palovaroitin –tietokenttien välillä.
- Toteutuvatko pelastustoimen arvot valtakunnallisesti ja tasapuolisesti?
- Esimerkit PRONTOsta ja Patjasta:

Patja-aineistossa oli esimerkiksi tapaus, jossa oli laiminlyöty huolellisuusvelvollisuutta, kun asukas oli nukahtanut ja ruoka oli paistinpannulla hellalla. Vaikka teko aiheutti pelkästään savunmuodostusta ja ei varsinaista syttymää, oli tapauksesta tehty ilmoitus poliisille pelastuslaitoksen puolelta. Tekijälle annettiin sakko pelastusrikkomuksesta. PRONTO:n selosteessa sekä poliisin tapaustiedoissa puhutaan asukaan päihtymyksestä, joka oli syy vaaran aiheuttaneelle valvomattomalle ruoanlaitolle.

PRONTO-aineistossa oli myös esimerkkitapaus, josta ei tehty ilmoitusta poliisille, vaikka teko oli arvoitu pelastuslaitoksen puolesta tuottamukselliseksi huolimattomuudeksi tai varomattomuudeksi. PRONTO:n onnettomuusselosteeseen kirjattu asukaan päihtymyksestä ja siitä, että henkilö ei herännyt palovaroittimen hälytykseen.

JOHTOPÄÄTÖKSET

- Pelastuslaitoksilta on puuttunut yhteinen toimintamalli ja määrittely, milloin ilmoitus poliisille pitää tehdä.
- Pelastuslaitoksilta puuttuvat kirjalliset määrittelyt teon tahallisuudesta ja tuottamuksellisuudesta sekä vähäisen teon tunnusmerkistöstä. Määrittelyt tulisi tehdä yhteistyössä poliisiviranomaisten kanssa.
- Pelastustoiminnan henkilöstön koulutuksissa ei huomioida ilmoitusvelvollisuutta. Ilmoitusvelvollisuus pitäisi tuoda pelastajan, alipäällystön ja päällystön koulutusohjelmiin mukaan.
- Pelastusviranomaisten ja poliisin olisi suositeltavaa luoda valtakunnallinen palautejärjestelmä.
- Pitäisi tutkia mahdollisuus säätää pelastusrikkomuksen sakkorangaistus hallinnolliseksi maksuksi.

PELASTUSOPISTO

Kiitos mielenkiinnosta!

Maarit Salonen
Pelastusalan päällystötutkinto-opiskelija
AMKN18 / Pelastusopisto
maarit.salonen@edu.pelastusopisto.fi
puh. 045-873 3939